

VRIJHEID is

NIET

vanzelfsprekend

Nederland is een vrij land, maar die vrijheid mogen we niet en masse vieren. Doe niet zo moeilijk, geef jaarlijks iedereen die vrij kan zijn op 5 mei vrij. Want als iets niet vanzelfsprekend is, dan is het **VRIJHEID. Tekst: Peter van Leeuwen.**

Bedenk hoe belangrijk vrijheid is. Op 10 mei 1940 verdween ze abrupt. Vier jaar later klopte ze opnieuw aan, eerst in het zuiden en oosten van het land.

Zondag 17 september 1944 bericht Radio Oranje:
‘Vanmiddag zijn sterke afdelingen geallieerde

luchtlandingstroepen van het Eerste Geallieerde Luchtlandingsleger in Nederland neergelaten.’

De ‘*allies*’ vielen als engelen bij Eindhoven, Nijmegen en ten westen van Arnhem uit de lucht.

Deze grootschalige luchtlandingsoperatie, codenaam Market Garden, mislukte gedeeltelijk door de niet ingenomen Rijnbrug in Arnhem. Een bitter verlies voor de geallieerden.

Vanaf half september proberen de Amerikanen in Hürtgenwald, door de Westwall te stoten (de Siegfriedlinie). Tot februari ‘45 leveren ze daar een nu vrijwel vergeten strijd.

In oktober ’44 beslist Hitler ‘een vernietigend offensief’ tegen de Anglo-Amerikanen. Op 16 december barst het los. In ruim een maand sneuvelen in de Ardennen

19.276 geallieerden en 17.236 Duitsers. De frontale aanval op het Derde Rijk verschuift met zes weken.

In het geheim komen de geallieerden in oktober '44 met het aanvalsplan *Valediction* (afscheid), dat het einde van het Derde Rijk inluidt. Veldmaarschalk Bernard Montgomery neemt het bevel over van luitenant-generaal Horrocks, de bevelhebber van het 30ste leger - dat in september Arnhem niet kon bereiken. In december '44 ontstaat de definitieve naam van het grootschalig grondoffensief: *Veritable* (waarachtig). Het Supreme Headquarters Expeditionary Allied Force (SHEAF), het geallieerde opperbevel, legt de uitvoering ervan in handen van de Britse 21ste legergroep, bestaande uit het Britse Tweede Leger – dat alle grondtroepen vertegenwoordigt, ook de Amerikaanse en Canadese. Aanvankelijk telt de legergroep 500.000 soldaten. Hoofdbevelhebber is Montgomery, de field marshal die na het debacle van Market Garden in Arnhem, zijn plan, op zijn tellen past. De grote veldslag die het einde inluidt, staat gepland voor donderdag 8 februari 1945.

Begin van het eind

De geallieerden persen het Derde Rijk in het westen uit, de Russen in het oosten. Montgomery gaat voorzichtig te werk. Eerst alle Duitse gevechtseenheden ten westen

van de Rijn verdrijven. Vervolgens contact maken met het Amerikaanse Negende Leger dat straks vanuit Venlo zuidwaarts das Reich binnentrekt. Ellende is niet uitgesloten, want aan de overzijde van de Rijn ligt het 25^e Duitse leger: een gevaarlijke opponent.

Voor veel Nederlanders is Operatie *Veritable* onbekend. Op Wylerbaan in Groesbeek rij je het nog geen twee meter hoge zilverkleurige monument dat aan de slag herinnert zo voorbij. Er bestaan nauwelijks stille getuigen. Geen bomtrechters en in de plaatsen net over de grens, die toen in puin lagen, valt op het eerste gezicht ook niets bijzonders op.

Onbekend maakt onbemind. Daarom is het niet verwonderlijk dat er in 2015, zeventig jaar na dato, nauwelijks aandacht is voor deze veldslag. In het Nationaal Bevrijdingsmuseum in Groesbeek draaide tot en met 22 maart 2015 de Duitse anti-oorlogsfilm *Krieg am Niederrhein* – samengesteld uit US en Duits filmmateriaal -, die een goed beeld geeft van alle ellende, verder bleef het stil.

Veel aandacht is er voor de luchtlandingen in september '44. Terecht. Maar het gebrek aan aandacht voor de inval in Hitler-Duitsland ...? Bedenk: de strijd in het stroomgebied van de Rijn en de Wesel was een van de felste uit de Tweede Wereldoorlog. Historici vergelijken

hem met de slag om Stalingrad. *Veritable* vergde meer doden dan het Ardennenoffensief: er sneuvelden 38.000 Duitsers en 23.000 geallieerden. In het Ruhrgebied omsingelden de geallieerden een enorm Duits leger (300.000 soldaten). Toch verdween deze veldslag uit de geschiedenis. En dat is vreemd. Want nooit eerder was zo'n enorm geallieerd leger actief geweest in zo'n betrekkelijk klein gebied.

In Duitsland wil vrijwel niemand er aan herinnerd worden. Hier en daar vind je – vaak moeilijk traceerbaar – een bunker. Op een heuvel in een bos bij Donsbrüggen is een oorlogsbegraafplaats met versleten graven. De Duitsers waren vergiftigd door leuzen als: *'Freud euch des Krieges, denn der Frieden wird schrecklich sein!'*, en boden hevige weerstand. Een alternatief voor de oorlog kenden ze niet. Voor hen was de oorlog een rassenstrijd. Het ging om alles of niets.

'Alles für Deutschland!'

Ze vochten tegen een vijand die niet alleen verre in de meerderheid was, maar ook veel beter bewapend en over een eindeloze hoeveelheid materiaal en materieel beschikte.

De voorbereiding

In 1945 waren er in het rijk van Nijmegen een miljoen Britten en Canadezen actief. In Januari werken in het verwoeste Nijmegen de geallieerden dag en nacht om de

rantsoenen, munitie, brandstof, olie en smeermiddelen voor de tanks en vrachtwagens op te slaan.

15 Januari is een van de koudste dagen, min 15 graden. Ronkend rijdt een stroom militaire voertuigen, afgeladen met goederen, over de Sint Annastraat. Bij het totaal verwoeste station, resultaat van het ‘geallieerde verrassingsbombardement’ op 22 februari ‘44 (750 doden), lossen soldaten een vrachttrein. Het treinverkeer kan Nijmegen weer bereiken na reparatie van de kapotgebombardeerde spoorbrug over de Maas bij Ravenstein.

De aangevoerde hoeveelheid voorraden is ongekend. Er ligt een ‘muur van munitie’, anderhalve meter hoog, vijftig kilometer lang. Er komen ruim twee miljoen rantsoenen binnen. De Britten en Canadezen weten heel goed dat er iets belangrijks staat te gebeuren, maar naar het wat kunnen ze slechts gissen.

In januari bekijkt luitenant-generaal Miles Dempsey, commandant van het Tweede Leger, bij Wylerbaan de aanvalslijn. Voor hem ligt het Rijkswoud. De honderd meter hoge Brandenburg bij Frasselt steekt er boven uit.

Het bos biedt de Duitsers een fantastische verdediging.

Resten van loopgraven in het Reichswald.

En niet alleen daar maar overal op het toekomstig slagveld liggen loopgraven, anti-tankgrachten en prikkeldraadversperringen. Verder zijn er aardwerken, (schuil)bunkers en versterkte boerderijen.

Het Rijkswoud is de noordelijke uitloper van de Westwall. De Duitse verdedigingslijn bestaat er uit drie versterkte linies: behalve het Reichswald is er de verdedigingslinie ten zuidoosten van Gennep en ten oosten van de Maas. Er zijn plekken waar het verdedigingssysteem twee kilometer diep is, zoals bij Rees. Het is een uiterst onaantrekkelijke zone die uitwaaiert naar Xanten en Geldern, het uiteindelijk doel van de 21ste legergroep.

Al die verdedigingswerken zijn zo sterk als de soldaten die ze bemannen. En daar is een probleem. De 84^e Infanteriedivision, een jaar geleden opgericht, bestaat uit reserve-eenheden. Tienduizend, veelal onervaren, slecht bewapende soldaten. De echte verdediging steunt op zo'n tweeduizend zwaar bewapende, goed getrainde parachutisten, maar die beschikken slechts over zo'n honderd stukken geschut.

De oorzaak van dit 'samenraapsel' is de strijd tegen Rusland, daar gaan de beste soldaten naartoe. Naar het Westfront sturen de Duitsers iedereen die een geweer kan vasthouden. Er arriveren bataljons met maaglijders en mannen van boven de vijftig jaar. In het Rijkswoud bivakkeert zelfs een bataljon doven. Die kerels zijn zo doof dat ze een artilleriebombardement over zich heen laten gaan zonder het te horen.

De Duitsers denken er geen moment aan dat de geallieerden doorstoten vanuit Nijmegen. De aanval, en daar zijn ze vast van overtuigd, begint vanuit Venlo waar de Ami's zitten. De Britten? Die verwachten ze op andere locaties, zeker niet in het Rijkswoud. Van die gedachte laten ze zich niet afbrengen. Generaal Johannes Blaskowitz is ten zuiden van Venlo met tanks die hij bij het begin van de strijd in het Rijkswoud niet noordwaarts stuurt. Wanneer de Duitse eenheden in het

Rijkswoud de Britten en Canadezen zien meldt de Heeresleitung dat het een levensecht ‘spel’ is, een afleidingsmanoeuvre. Blaskowitz wacht intussen gespannen op de ‘echte’ geallieerde inval.

Perfecte vermomming

Begin februari '45 begint de dooi. Het regent steeds harder. Even lijken de weergoden roet in het eten te strooien en het offensief aan het wankelen te brengen maar dat beeld verandert snel. Ook al overstromen de Maas en de Waal.

Tot ver buiten Nijmegen werken vijftig compagnieën genie, vijf compagnieën wegebouwers en 29 compagnieën pioniers aan het begaanbaar houden van de modderige wegen. Een dag voor de aanval - 7 februari - verhuist het Canadese hoofdkwartier van Tilburg naar Uden.

De geheimhouding van *Veritable* is dan nog altijd perfect. Duitse waarnemers krijgen de indruk dat er een aanval komt over de Rijn op Noord-Nederland.

Het luchtruim boven Nijmegen – Arnhem is tot op vijf kilometer hoogte gesloten. Er zijn strikte maatregelen genomen die de geheimhouding waarborgen: soldaten in het gebied Den Bosch-Helmond mogen overdag geen transporten meer uitvoeren en moeten zelfs de emblemen van hun uniformen verwijderen. Vanuit de

lucht zien de kilometers lange ‘muren’ van munitie er uit als heggen. Grote camouflagenetten bedekken de artilleriestellingen en ook de depots waarin het voedsel en de POL – petrol, oil en lubricants – zijn opgeslagen.

De dag voor de veldslag lichten de officieren hun manschappen in over de aanstaande operatie. Eerst de zuivering van het Rijkswoud tot aan de lijn Gennep, Asperden/Kleef. Dan de aanval op de tweede vijandelijke verdedigingslijn met de inname van Weeze, Üden, Kalkar en Emmerich. Vervolgens de doorbraak van de Hochwaldlinie, door het bos na het Rijkswoud en dan doorstoten naar Geldern en Xanten.

Kleef is ‘Caened’

In de nacht van 7 op 8 februari dreunen 779 toestellen van het RAF Bomber Command en de US Ninth Air Force naar Goch en Kleef, die stad krijgt voor de tweede keer een bombardement – het eerste, dat nog zwaarder was, was op 7 oktober ‘44 in verband met de niet uitgevoerde operatie Gatwick. (80 Procent van de stad werd toen verwoest. Er vielen zo’n zeshonderd doden. Gatwick was ook een plan om Duitsland binnen te vallen.)

Het weer is slecht. ‘Slechts’ 434 toestellen lozen de lading. Vierhonderd burgers komen om het leven samen met tweehonderd buitenlandse dwangarbeiders, vooral Oekraïners. Kleef is naar verhouding de ergst gebombardeerde Duitse stad in WO 2. De geallieerden

die er later doorheen trekken zeggen dat de stad ‘Caened’ is, waarmee ze bedoelen dat hij er echt verschrikkelijk uitziet, net zo erg als het verpulverde Caene in Normandië.

‘Cleve is Caened.’

Goch – waar de Siegfriedlinie eindigt - komt er aanvankelijk minder verwoest vanaf. Door het slechte weer komen de bommen niet waar de bommenrichters ze willen hebben. Later krijgt de stad bij beter weer een nieuwe bomlading die alles in puin legt. Op de kleinere dorpen en stadjes in het gebied – Weeze, Üden en Kalkar - laten 95 Stirlings en Halifaxes brandbommen

en anti-personeel bommen vallen, bommen waaruit zich kleinere bommen losmaken. Dit om de geallieerde soldaten niet te hinderen met metersdiepe bomtrechters. Het is tevens een probaat middel om de mijnevelden te elimineren, al lukt dat, zoals we nog zullen zien, lang niet overal.

De brandende dorpen en steden kleuren de hemel rood. Vanuit Groesbeek en Nijmegen is de gloed te zien. De

A BATTERED TARGET IN THE PATH OF THE ALLIED ADVANCE—BOCHOLT

soldaten marcheren in het donker van de vroege ochtend door een scherpe brandlucht naar de hun toegewezen posities bij de grens met het Derde Rijk. Ze lopen naast zwaar ronkende Churchill en Sherman-tanks, waarvan er veel zijn uitgerust met vlegels om de mijnevelden kapot te slaan.

Het is waterkoud, 2,2 graden. Het kwik komt die dag niet boven de 7,9 graden uit. De zon laat zich nauwelijks zien.

Over de lange modderige (dan nog een zandweg) Wylerbaan rijdt een lange rij tanks en gevechtswagens.

In de verte ligt het Rijkswoud, een donker bos, dertien kilometer breed, zeven kilometer diep. Van de 300.000 soldaten in Groesbeek zijn er heel wat die alleen al bij

Tanks bij Wylerbaan, 1945.

de gedachte daar te moeten vechten bijna gek worden. Er zijn er die het spontaan in hun broek doen. Er zijn er die zwijgen of hun emoties verbergen achter nietszeggende grappen. Anderen neuriën of kijken met holle ogen in het niets. Allen hebben het beangstigende gevoel dat de vijand een zeis voor ze slijpt. Ook zij die nu al aan de bak moeten en hun nauwkeurig van te

voren geplande taken met een automatisch ritme uitvoeren.

In totaal staan er langs de Rijksgrens 1.034 stukken zwaar geschut die om precies vijf uur in de ochtend hun dodelijke lading laten losbarsten op de 84^e Infanterie Division. Er staan houwitsers en Black Dragons, de laatste kunnen een granaat van 160 kilo afvuren die tot 23 kilometer ver komt. Bij de boerderij De Hostert in Groot-Linden bij Cuyk schieten 155 mm kanonnen continue in een hoog tempo. Het klinkt alsof alles in elkaar stort.

Vijfhonderdduizend explosieven (!) razen neer in het gevechtsgebied. Daarmee is het het zwaarste geallieerde artilleriebombardement uit WO2. De granaten zijn gericht op 268 doelen. Als het vuur plotseling van korte afstand met allerlei geschut ratelt, de Britten noemen het: the Pepper Pot, schakelen ze nog eens een batterij en zo'n twintig mortierposities aan de overkant uit.

In de eerste fase van de strijd 'speelt' dit dodelijke orkest tweeëneenhalf uur met korte pauzes. Daarna komen er rookgranaten, die de vallei aan het oog onttrekken. Vervolgens 'speelt' het 'orkest' van dood en vernietiging nog drie uur lang, daarbij neemt de beschieting in hevigheid toe. Rond half elf stopt het abrupt, waarna er opnieuw een serie rookgranaten ontploft. Een dikke gele rook verspreidt zich. Het sein voor de aanval.

De infanterie trekt op over een elf kilometer breed front, vijf divisies: Highland, Welsh, Scottish en de 2^e en 3^e Canadian divisies. De Britten en de 2^e Canadian divisie gaan het eerst in de aanval, de 3^e Canadian wacht tot avond.

De Highland Divisie gaat naar de grens bij Grafwegen. Om de twaalf minuten gaan de mannen driehonderd meter voorwaarts. Tussentijds breekt een enorm vuurgordijn los dat de soldaten in dekking afwachten. Vanaf de overzijde komt nauwelijks gericht vuur. De regen stroomt. Modder is oneindig veel beter dan bloed. Pas tegen de avond zijn de Highlanders in Grafwegen. Bij grenspaal 593 gaan ze het donkere bos in, achter de tanks. Met draaiende vlegels ‘ploegen’ de Shermans en Churchills zich een weg vooruit. Bomen knappen als luciferhoutjes. Hier zijn geen mijnevelden. Wel heeft de regen de grond in een modderzooi veranderd. Menige tank blijft steken. Maar niet de Churchill-tanks. Met hun brede rupsbanden passeren ze moeiteloos iedere anti-tankgracht.

Het artillerievuur heeft gezorgd voor verwoesting, maar lang niet overal. En daar levert de vijand een keiharde strijd. Al zijn er ook Duitse soldaten die direct de armen in de lucht steken bij het zien van de *allies*. Ze vertellen dat hun verbindingslijnen niet meer bestaan en de munitie is op. De Britten en Canadezen zijn een oppermachtige vijand.

Langzaam maar zeker priemen de geallieerden door de uitlopers van de Siegfriedlinie. Dan, in de vroege

ochtend van 9 februari, belanden de Highlanders in een groot mijnenveld dat zich uitstrekt tot aan Kranenburg. Tanks vlegelen er zoveel mogelijk weg, maar de mijnen blijven een obstakel. Vierentwintig Highlanders verliezen hun leven. Het opruimen van de overgebleven mijnen kost nog eens vijftien doden. Een aanval op het 'mijnenstadje' Kranenburg, gepland voor 19 uur, wordt noodzakelijkerwijs verschoven naar de volgende ochtend.

Overal mijnen, hevige regen en een snel toenemende Duitse tegenstand. Het is een ongemakkelijke strijd en het staat vast dat die niet - zoals aanvankelijk gedacht - binnen een paar dagen teneinde is.

De volgende ochtend staan de Britten en Canadezen in Nütterden, een 'bunkerdorp'. Er staan achttien bunkers, vrijwel allemaal schuilbunkers van de Geldern Stellung, één slechts is een gevechtsbunker. Na de oorlog zijn vrijwel al die bunkers opgeblazen. Er staat er nu nog een, een schuilbunker, op de plaatselijke begraafplaats aan de Antoniusweg.

Tijdens een stafbespreking op vrijdag 9 februari blijkt de ernst van de situatie pas goed. Oké, het 30ste leger is door de Westwall gebroken. Zes Duitse bataljons zijn vernietigd. Ze hebben 1.200 krijgsgevangenen. Het zag er prima uit tot de mijnen en de zware regen. Nu is er een nieuwe domper: een dijkdoorbraak zorgt voor een

overstroming op het noordelijk deel van de weg Nijmegen-Kleef, het water staat een halve meter hoog.

De Duitsers hebben de winterdijk bij Erlecom doorgestoken. Maar de geallieerden laten zich niet stoppen. In amfibievoertuigen bereiken ze het achter Kranenburg gelegen Zyfflich, waar ze honderd Duitsers krijgsgevangen maken.

Om 11 uur die ochtend staat het water 90 centimeter hoog, de weg is nu vrijwel onzichtbaar. Buffalo's, zware amfibische rupsvoertuigen, rijden in kolonne over de ondergelopen weg. Het is bar koud, maar gaandeweg boeken de 'allies' succes. Steeds meer Duitsers langs de route steken hun handen omhoog. 's Avonds zijn er al 2.700 krijgsgevangenen. En het mag verbazend klinken,

maar het blijkt dat velen dan nog steeds denken dat de echte slag om Duitsland nog moet beginnen. De Duitsers zien de Britse en Canadese inval nog altijd als een afleidingsmanoeuvre. In de middag van 10 februari ontvangt generaal Blaskowitz – nog steeds op zijn post in de buurt van Venlo - een boodschap van de Duitse inlichtingendienst waarin staat dat de geallieerde activiteiten ten westen van het Reichswald bedoeld zijn om te misleiden over het werkelijke zwaartepunt van de aanval. Ze denken nog steeds dat het op de weg naar

Kasteel Matterborn na de slag.

Kleef gaat om een ondergeschikt offensief van Canadese formaties, terwijl er toch ook genoeg Britten gespot zijn. ‘De verwachting dat de Engelse hoofdaanval in de grote bocht van de Maas komt,

wordt net als voorheen gehandhaafd’, leest Blaskowitz. Als aanvulling laat Berlijn verrassend weten dat ‘de positie van het 30ste Britse leger onbekend is’.

Diezelfde dag beuken de geallieerden bij kasteel Matterborn op hevig Duits spervuur.

De 15^e Infanterie Division (Schots) loopt bij Kasteel Moyland stuk op zware artillerie en mortiervuur. Soldaten van het Fuselier-Battaillon 346 en twee pantserregimenten doen er alles aan om de vijand af te slaan. Man-tegen-man gevechten, de bajonet op het geweer, breken uit. Overal machinegeweervuur, mortieren, handgranaten. Het kost een dag om het bos ten westen van de verkeersweg veilig te stellen.

Vanuit Matterborn vechten de Duitsers onverminderd door. Op 17 februari ontploffen er granaten tussen de boomtoppen, staal en hout vliegen in het rond. De Duitsers blijven standvastig. Pas als The Royal Winnipeg Rifles met artillerie, mortieren en vlammenwerpers iedere sector van het bos uitkammen, ontstaat er bij de Duitsers paniek. De geallieerden sturen op deze eerste zonnige dag in de strijd Typhoons naar het bos. Ondanks alles duurt het nog tot 21 februari voor alles gezuiverd is. Pas op 22 februari komt het in puin geschoten kasteel Moyland in geallieerde handen. Kalkar volgt kort daarna.

De strijd bij Moyland vertraagt de inname van Kleef. Pas in de loop van 11 februari verschijnt de Lowland Brigade in de zuidelijk buitenwijken van die stad. De

Duitse para's vechten als leeuwen. Opnieuw gebruiken ze water als 'wapen'. Ze blazen de sluis in het Spoy-Kanal op. Het gebied tussen de Rijn en de spoorlijn Kleef-Kalkar loopt onder.

Ruhrtaalsperre Schwammenauel in de Eifel.

De enorme watertoename snijdt de verbindingen tussen de geallieerde troepen resoluut af.

Water speelt niet alleen een rol bij de Britten en Canadezen, ook de Amerikanen bij Venlo krijgen te maken met het stijgende water. De Duitse genie saboteert op 10 februari de Ruhrtalsperre Schwammenauel in de Eifel waardoor het water in de Roer en de zijrivier de Urft stroomafwaarts, richting Roermond, een meter stijgt en uitdijt tot een breedte van twee kilometer.

De overstroming zorgt voor een serieuze vertraging voor de US Ninth Army, die het offensief – operatie Grande - twee weken moet uitstellen. Het Duitse leger trekt zich op persoonlijk bevel van Hitler niet terug achter de natuurlijke barrière de Rijn. De Führer geeft

opperbevelhebber Gerd von Rundstedt opdracht om de geallieerden keihard aan te vallen. Die strijd begint op 23 februari. Tevergeefs. De Amerikanen steken, samen met de Britten en Canadezen, de Roer over en verslaan in korte tijd het enorme leger van Von Rundstedt. 290.000 Duitsers verdwijnen in krijgsgevangenschap.

Om het verhoogde waterpeil van de dijkboorbraak in Erlecom, en de vernietigde sluis bij Kleef, te verlagen springt het 3^e Canadese leger op 11 februari een negentig meter breed gat in de Waaldijk. Het waterniveau van de Waal is lager dan het overstroomde gebied. Het lukt en het water van het overstroomde land stroomt in de rivier. Elders blijft het water een grote vijand. Ook de Niers bij Kessel – zuidelijk van het Rijkswoud – is gezwollen. Het lukt *Buffaloes*, die volgestouwd zijn met bewapende troepen, op 14 februari de soldaten over te zetten. Kessel valt op 15 februari.

Gennep is op 12 februari vrij. De Duitsers vernietigen er de brug over de Maas. Later bouwen de geallieerden er een baileybrug voor terug: de ‘Gennip bridge’, de langste baileybrug uit WO2.

Remagen, poort naar de vrijheid

Het gaat goed op het strijdtoneel. Churchill, Eisenhower en Montgomery laten zich er rondrijden in amfibievoertuigen. Intussen hebben de Britten de slag om Goch ingezet. Garnizoenscommandant Oberst - kolonel – Paul Matussch geeft zijn troepen opdracht verbeterd door te vechten. Matussch zelf geeft zich op 19 februari over aan de 5th Black Watch, maar de gevechten gaan nog tenminste twee dagen door, aangevuurd door Duitse para's die eerder vochten bij Moyland. Uiteindelijk krijgen de Britten het zwaar verwoeste Goch in handen.

Daarna rolt ook in Noord-Limburg de donder van de artillerie. De Amerikanen beginnen operatie Granaat.

Het gebied tussen
Roer en Rijn,
Viersen, München-
Gladbach, Krefeld,
staat onder
hoogspanning. Op 1
maart zijn
Roermond en Venlo

Ludendorffbrug bij Remagen

vrij. Op 7 maart staat het Amerikaanse Eerste Leger in Keulen. Dezelfde dag krijgt de Negende pantserdivisie de Ludendorffbrug over de Rijn bij Remagen vrijwel

ongeschonden in handen. Achtduizend *yanks* lopen over de brug de Rijn over. Hitler is razend. Hij laat alle mannen die verantwoordelijk waren voor de verdediging van de brug fusilleren.

De brug in Remagen stort op 17 maart in elkaar. Binnen een paar dagen legt de Amerikaanse genie 62 Bailey bruggen over de Rijn. De legers kunnen verder.

25 Maart, 12 uur. Geallieerden staan op de Melatenweg in Rees. Ze worden hoopvol bekeken door zo'n 3.500 mannen, vooral

Nederlanders, uit het daar gelegen

Ausländerlager Groine.

Dit dwangarbeiderskamp

Barak Kamp Rees.

is in november 1944 op het terrein van een voormalige dakpannenfabriek geopend. Ze leven in tenten en andere schamele onderkomens. Sinds de oprichting van het kamp, nauwelijks vijf maanden geleden, zijn er meer dan driehonderd mensen om het leven gekomen. Eindelijk kunnen de overlevenden naar huis.

‘Naar huis, eindelijk naar huis’, het werd pas werkelijkheid na de ondertekening van de Duitse

overgave in
noordwest
Duitsland: 4 mei
onder toezicht
van
Montgomery.
Drie dagen
later, in de

Alfred Jodl tekent in Reims de overgave.

vroege ochtend van 7 mei, zette generaal Alfred Jodl in Reims zijn handtekening onder de protocollen voor de onvoorwaardelijke overgave van de Duitse strijdkrachten op 8 mei 1945 om 23.01.

Een dag later, 8 mei, tekende generaal Wilhelm Keitel in Berlijn ook zo'n document onder het toezien van generaal Georgi Zjoekov, hoofd van de Sovjet-strijdmacht. De Amerikanen verklaarden 8 mei tot V-E Day. De Russen maakten, vanwege het tijdsverschil, 9 mei de dag van de overwinning op nazi-Duitsland.

Op 5 mei regelde de Duitse commandant Blaskowitz in Hotel De Wereld in Wageningen de acte van overgave met de Canadese generaal Charles Foulkes en Prins Bernard, hoofdcommandant van de Nederlandse

Binnenlandse Strijdkrachten. De ondertekening was op 6 mei ergens in de bossen bij Wageningen. Het doet er niet toe hoe en waar het precies gebeurde. We waren vrij en laten we dat jaarlijks op 5 mei vieren. Allemaal!

—